

Posudek oponenta na diplomovou práci Bc. Hany Gruntové Kolingerové „Teorie pracovní motivace v socialistickém diskurzu 50. let“.

Autorka se v práci pokouší s využitím kvalitativní analýzy rekonstruovat a sociologicky interpretovat oficiální pojetí pracovní motivace v diskurzu 50. let. Teorie pracovní motivace byla v tomto období vývoje české společnosti prosycena specifickým slovníkem i významy, diktovanými tehdejšími režimem (či spíše tehdejší konfigurací governmentality, abych se držel slovníku diplomové práce). To ovšem nemusí znamenat, a autorka to přesvědčivě dokazuje, že takový diskurz nelze srovnávat s tím, co mu předcházelo nebo co se objevovalo ve stejné době v průmyslových zemích Západu.

Od devadesátých let (zejména v Británii a USA) a v několika posledních letech i v domácích sociálních vědách se začala rozvíjet studia governmentality (v návaznosti na „pozdního“ Foucaulta), tedy studia diskurzů a s nimi spjatých praktik, prostřednictvím nichž se ve společnosti distribuuje moc a prostřednictvím kterých se ustavuje vztah subjektu a moci. Autorka na tento myšlenkový proud navazuje. V teoretické části rekapituluje Foucaultovy myšlenky týkající se role moci a vědění ve společnosti i to, jak Foucault sám i jeho následovníci (zejména Nikolas Rose) tyto myšlenky později doplnili o důraz na vliv společenských diskurzů na vztah člověka k sobě samému.

Metodologicky se autorka opírá o kritickou diskurzivní analýzu, kterou také zevrubně v práci popisuje. I v samotné analýze autorka bere východiska KDA vážně, což se ukazuje zejména v tom, jaký prostor věnuje podrobnému popisu a interpretaci použitého jazyka.

Přestože pro hlavní část analýzy jsou využity jako základní materiál dva dokumenty, z textu je zřejmé, že autorka pro to, aby se seznámila s dobovým kontextem, nastudovala velké množství literatury o pracovní motivaci, odkazuje na Marxovy, Leninovy či Stalinovy spisy atd.

V analýze textů autorka dochází k zajímavým závěrům o povaze tehdejšího diskurzu. K přednostem práce pak navíc patří to, že nezůstává u samotného obsahu diskurzu, ale diskutuje i jeho produkci (v jakém kontextu, v rámci jaké instituce vznikal) a recepci (jeho pravděpodobné vnímání dělníky – zejména na základě prací Petera Heumose).

Pokud bych měl některý aspekt práce hodnotit kriticky, tak by to bylo patrně zařazení dvou exkurzů („ke společnosti pracujících“ a „vznik teorií pracovní motivace“) na závěr práce. Nejde mi o to, že obsah těchto exkurzů neměl v práci být – naopak. Myslím jen, že neměly být řazeny do vydělených exkurzů, ale měly se stát součástí hlavního textu. Ať už teoretických východisek nebo části, kdy se diskutují závěry hlavní analýzy. V takovém případě by se závěry o socialistickém diskurzu mohly v této části stát přímo předmětem srovnání s dobovým diskurzem pracovní motivace na západě (třeba na základě *Governing the soul* od Nikolase Rose).

Práce má velmi vysokou úroveň, je založena na zvládnutém metodologickém i teoretickém rámci. Myslím, že práce by stála za publikaci.

Navrhuji hodnotit práci stupněm **výborně**.